

ОГЛЯД ІНСТРУМЕНТІВ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

(за період 01.07 – 31.07.2022 р.)

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА

В умовах обмежених можливостей надходження коштів до державного та місцевих бюджетів уряд України в липні 2022 р. продовжував працювати над задоволенням першочергових потреб держави у сфері національної безпеки та оборони й соціальної підтримки населення.

Міністерство фінансів поінформувало¹ про стан виконання Державного бюджету в січні–липні 2022 р. Згідно з оперативною інформацією Держказначейства, за січень–липень 2022 р. касові видатки державного бюджету становили 1218 млрд грн (у т. ч. загального фонду – 1147,7 млрд грн, або 80,7 % від розпису звітного періоду). *Для порівняння:* у січні–липні 2021 р. касові видатки державного бюджету становили 732,4 млрд грн.

У липні 2022 р. касові видатки державного бюджету були здійснені в обсязі 182,5 млрд грн (у т. ч. загального фонду – у сумі 174,5 млрд грн, або 94,9 % від розпису липня). Варто зазначити, що в липні обсяг касових видатків державного бюджету був значно меншим, ніж у червні п. р. (251,3 млрд грн).

За сім місяців 2022 р. державний бюджет було виконано з дефіцитом у сумі 412 млрд грн (дефіцит загального фонду державного бюджету становив 411,3 млрд грн при запланованому дефіциті за цей період у сумі 743,4 млрд грн). У липні дефіцит державного бюджету становив 3,7 млрд грн (у т. ч. загального фонду – 4,8 млрд грн).

Внесено додаткові зміни в положення Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік». Зокрема, Законом України від 09 липня 2022 р. № 2385-IX унормовано здійснення окремих видатків виплати деяких видів допомог і компенсацій населенню, надання пільг і житлових субсидій громадянам на оплату житлово-комунальних послуг, щомісячної адресної допомоги внутрішньо

¹ У липні 2022 року до загального фонду державного бюджету надійшло 169,6 млрд гривень / М-во фінансів України : офіц. сайт. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/u_lipni_2022_roku_do_zagalnogo_fondu_derzhavnogo_biudzhetu_nadiishlo_1696_mlrld_gri_ven-3547

переміщеним особам для покриття витрат на проживання, здійснення підтримки фермерських господарств та інших виробників сільськогосподарської продукції через Український державний фонд підтримки фермерських господарств, а також надано право Укравтодору за погодженням з Мінфіном здійснювати правочини з борговими зобов'язаннями, що виникли за запозиченнями, залученими під державні гарантії з метою фінансового забезпечення розвитку мережі та утримання автомобільних доріг загального користування державного значення, тощо. Загалом обсяг видатків державного бюджету збільшено до 2162,17 млрд грн (+662,7 млрд грн до довоєнного рівня), дефіцит – до 823,48 млрд грн (+634,68 млрд грн).

Унормовано окремі питання щодо управління місцевими бюджетами. Законом України «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо посилення гнучкості місцевих бюджетів та підвищення оперативності прийняття рішень» від 09 липня 2022 р. № 2390-IX надано право органам місцевого самоврядування, місцевим державним адміністраціям, військово-цивільним адміністраціям або військовим адміністраціям тимчасово, у період дії воєнного стану та з метою відсічі збройної агресії Російської Федерації проти України, забезпечення національної безпеки, заходів територіальної оборони, підтримки місцевої інфраструктури, соціального захисту населення, приймати рішення про можливість здійснення видатків, не віднесених до відповідних місцевих бюджетів, і видатків на утримання бюджетних установ одночасно з різних бюджетів (такі видатки здійснюються у спосіб надання міжбюджетного трансферту з відповідного місцевого бюджету); передачу коштів із спеціального фонду місцевого бюджету (крім власних надходжень бюджетних установ та міжбюджетних трансфертів) до загального фонду місцевого бюджету (у цьому випадку місцевий бюджет може затверджуватися з профіцитом за спеціальним фондом та з дефіцитом – за загальним фондом). Окрім того, встановлено, що в період дії воєнного стану в Україні та протягом шести місяців після його припинення або скасування не застосовуються норми частини сьомої статті 74 цього Кодексу (тобто місцеві органи влади матимуть право здійснювати нові місцеві запозичення та надавати місцеві гарантії, якщо у процесі здійснення платежів з погашення та обслуговування місцевого боргу та/або гарантованого місцевого боргу, та/або щодо виконання правочину про надання місцевої гарантії порушено графік платежів).

Удосконалено механізми здійснення видатків з державного бюджету в умовах воєнного стану. Постановами Кабінету Міністрів України від 07 липня 2022 р. № 765 та від 22 липня 2022 р. № 831 внесено зміни до Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09 червня 2021 р. № 590. Зокрема, дозволено органам Казначейства здійснювати платежі за дорученнями клієнтів за видатками державного і місцевих бюджетів на оплату за фактично поставлені товари, виконані роботи та надані послуги у спосіб спрямування бюджетних коштів постачальникам товарів, виконавцям робіт і надавачам послуг на

окремі небюджетні рахунки з подальшим використанням зазначених коштів постачальниками товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг виключно з таких рахунків на сплату податків та зборів до бюджетів усіх рівнів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Крім того, сформовано передумови для забезпечення підготовки органами місцевого самоврядування об'єктів комунальної інфраструктури до проходження опалювального сезону 2022/2023 рр. та заходів з енергозбереження; здійснення платежів на облаштування споруд цивільного захисту; виготовлення бланків документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України, паспортів, бланків інших документів, що відповідно до законодавства України потребують використання спеціальних елементів захисту, марок акцизного податку. Врегульовано також низку питань, пов'язаних із забезпеченням бюджетної підтримки галузі сільського господарства, а саме: формування статутного капіталу Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві; придбання бланків для видачі ветеринарних та фітосанітарних документів; придбання ветеринарних препаратів, кормів для тварин, видатків, пов'язаних з утриманням тварин; придбання реактивів, хімікатів, біопрепаратів; придбання спецодягу, захисного одягу тощо; оплату послуг, пов'язаних із забезпеченням діяльності лабораторій та наукових установ у галузі ветеринарної медицини, послуг у сферах безпеки та окремих показників якості харчових продуктів, карантину і захисту рослин, насінництва та розсадництва.

Продовжувалася робота із фінансового забезпечення здійснення першочергових заходів щодо підтримки місцевих органів влади, підвищення обороноздатності держави за рахунок коштів резервного фонду. Зокрема, у липні 2022 р. було виділено такі суми:

- 286,5 млн грн – для ліквідації наслідків бойових дій та відновлення процесу надання послуг з постачання теплової енергії, гарячої води та виробництва електроенергії;

- 1,41 млрд грн – задля створення механізму для швидкого реагування на надзвичайні ситуації під час воєнного стану та безперервного забезпечення населення України послугами з централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та постачання теплової енергії для ДІ «УкрНДІводоканалпроект» з метою придбання мобільних установок очищення води, автоцистерн для перевезення питної води, дизель-генераторів, пересувних котелень, газогенераторів тощо;

- 80 млн грн – Мінкультури задля створення та поширення інформаційних продуктів у ЗМІ, спрямованих на забезпечення захисту національного інформаційного простору та пов'язаних з відсіччю і стримуванням збройної агресії РФ проти України та її наслідками;

- 86,81 млн грн – для компенсації витрат закладів вищої освіти на підготовку фахівців, які здійснювалися за рахунок надходження коштів від фізичних осіб, місцем

реєстрації проживання яких є території, розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають (перебували) в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) і які мають заборгованість за надані освітні послуги, що виникла через збройну агресію РФ проти України;

- 126,25 млн грн – для покриття витрат за квітень 2022 р. закладів, підприємств, установ та організацій державної і комунальної форми власності, закладів освіти приватної форми власності, у приміщеннях (будівлях) яких в умовах воєнного стану на безоплатній основі розміщувалися внутрішньо переміщені особи (зокрема, 7,39 млн грн – МОН, 2,89 млн грн – іншим центральним органам виконавчої влади, 115,97 млн грн – Мінрегіону для надання відповідної додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам);

- 36,55 млн грн – з метою покриття витрат за травень 2022 р. за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які були вимушені змінити місце свого проживання в період воєнного стану.